

Orienterende Bemærkninger.

Paa det den 13de Marts 1902 fra Landbrugsministeriet til samtlige Herreder udsendte Cirkulære ved hvilket det overdroges Herredskontorerne at anstille en Undersøgelse med Hensyn til Overdragelse og Afløsning af Tienden i de sidste 50 Aar, er der indløbet en Række mere eller mindre fyldige Besvarelser, for hvilke der i det følgende skal gøres Rede.

Der tilstilledes de respektive Herredskontorer Skemaer, indeholdende Spørgsmaal om Tidspuunktet for Omsætningen, Overdragelsessummens Størrelse, den aarlige Tiende i Tdr. Korn o. s. v., og idet disse Skemaer ere blevne udfyldte ved at eftersøge hvert enkelt Salg i Skøde- og Pantebøgerne, har man tilvejebragt et Materiale, der vil kunne danne en god Basis for Slutninger med Hensyn til Omsætningen af Tiender her i Landet.

Ligesom der i Skemaerne er skelnet mellem Kirke- og Kongetiende, saaledes vil i det følgende de to Arter af Tiende blive holdte ude fra hinanden; thi medens det ved Køb og Salg af Kirketiende ikke altid klart kan ses, hvilke Forpligtelser der paa hvile Køberen (Kirkens Vedligeholdelse), og man som Følge heraf ikke altid kan faa Rede paa, hvilke Modifikationer Salgssummen bør undergaa, er Forholdet ganske anderledes klart og bestemt ved Afhændelse af Kongetiende. Skønt færrest i Antal er det da ogsaa Omsætningen af disse sidste, der først ere tagne under Behandling.

I Tabel A gives den første nødvendige Bearbejdelse af det hele indkomne Materiale. Der er foretaget Sondring efter Sted, Tid, Tiendens Art og efter de Maader paa hvilke Tienden er gaaet fra Haand til Haand. Tager man f. Eks. Frederiksborg Amt Kronborg østre Herred, ses det af Tabellen, at der er blevet omsat 3 forskellige Kirketiender, disse ere undergaaede 3 Salg, paa anden Maade ere de i de 50 Aar ikke omsatte, samlet Antal Omsætninger bliver derfor 3. Den følgende Rubrik „her af brugbare“ antyder, at af disse 3 Omsætninger kunne alle tre bruges ved den her omspurgte Undersøgelse, der gaar ud paa at faa Kundskab om, hvor mange Gange man har kapitaliseret den aarlige Tiende for at danne Overdragelsessummen.